

реальності, що існує об'єктивно, але завжди є суб'єктивною тому що формується, інтерпретується, конструюється акторами в процесі комунікації.

Визначено, що політкоректність, як надана нам реальність і водночас конструкт соціальної реальності, створюється, конструюється та засвоюється людьми у вигляді політкоректних цінностей і норм, для того щоб в процесі комунікації, утримуватися від висловів, поглядів і дій, які можуть бути образливими для інших членів суспільства. Політкоректність є формою соціальної організації, що конструюється на суб'єктивних знаннях людей в процесі їх діяльності, та є символічною структурою, що інтегрована в модель політкоректної мовної поведінки.

В подальших дослідженнях пропонується вивчення політкоректності через механізми активного залучення громадськості до процесів публічного управління, зокрема об'єднаних територіальних громад.

Ключові слова: політична коректність, конструктивізм, соціальний конструкт, соціальне конструювання, соціальна реальність, дискурс, публічне управління.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах демократичних змін, що відбуваються в нашій країні змінюються норми комунікативної поведінки, що пов'язано з існуванням в суспільстві людей, груп людей, що відрізняються за статевими, фізичними (пересуваються в інвалідному візку), расовими (інший колір шкіри), етнічними, релігійними, мовними та іншими ознаками. Всі вони комунікують між собою, що вимагає уникати висловлювань, що могли б зачепити їх почуття та гідність, як представників певної соціальної групи, звичайною мовною безтактністю, або прямолінійністю. Саме це сприяло запровадженню в європейському демократичному, ліберальному суспільстві принципу політичної коректності – кожен індивід заслуговує на рівне, неупереджене ставлення та повагу.

Саме тому ми вважаємо, що політична коректність (далі політкоректність), як феномен нашого життя, що існує в колективних уявленнях людей і корегується людським відчуттями та життєвим досвідом може розглядатися як конструкт соціальної реальності, тобто як результат повсякденних комунікаційних процесів. Зокрема – це стосується представників органів державної влади та місцевого самоврядування, які повинні використовувати коректні висловлювання в процесі надання громадянам послуг представникам дискримінованих груп.

Отже, з точки зору конструктивізму політкоректність в сучасному інформаційному суспільстві розглядається нами, як соціальний конструкт – безперервне конструювання політкоректних значень і символів, що лежать в основі публічного управління

По-перше, тому що політкоректність – це осмислена конструйована реальність, що дає індивіду, як члену спільноти (представнику органів публічного управління) уявлення про те, як він повинен діяти, тобто є чинником формування комунікативних моделей, тому що з точки зору конструктивізму акцентує увагу на об'єктивному характере комунікації.

По-друге, політкоректність, як один із засобів ідеологічного впливу на суспільство, за допомогою мас-медіа, має певну процедуру (конструкт) на основі якого на соціальній сцені актори (представники влади, політичні лідери) здійснюють соціально-політичну боротьбу за підтримку різних груп населення, зокрема дискримінованих груп.

По-третє, політкоректність, існує як конструкт соціальної реальності коректної мовної поведінки, що будуються на використанні конкретних мовних паттернів, встановлених меж, за які не може виходити комунікація представників публічної влади та громадян.

По-четверте, політкоректність, як форма цензури, контролю думок в умовах свободи слова конструюється конкретними суб'єктивними смислами людей, в процесі їх діяльності, а представників влади в процесі публічного управління. Відбувається конструювання нової соціальної реальності в якій неполіткоректні слова, висловлювання замінюються на політкоректні.

Зазначене вище актуалізує вивчення питань політкоректності як соціального конструкту сучасного мовного простору дискурсу публічного управління, за допомогою якого можна конструювати соціальну реальність, зрозуміти роль коректних значень і символів, що лежать в основі управлінської діяльності. Тому що політкоректність має достатній потенціал щодо конструювання суспільної свідомості, побудову комунікативних моделей, тобто те, яким саме чином має відбуватися комунікація між представниками влади й населення, яку ми розглядаємо, як вплив представників влади на громадян (громадську думку), на процес інституційних змін у державі, за допомогою різного роду засобів – права, авторитету, волі, примусу.

Вважаємо, що основна мета комунікації в дискурсі публічного управління – це боротьба за владу, вплив на суспільну свідомість, щоб сформувати у суспільстві відповідне ставлення до тих чи інших подій, фактів, інформації, або прийнятих владою рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі теоретичного обґрунтування проблеми ми звертаємось до теорії соціального конструювання, що була запропонована і розроблена у 60-х рр. ХХ століття Пітером Бергером і Томасом Лукманом [5], а в останні десятиліття набуває великого поширення серед прихильників конструктивізму, як зарубіжних так і вітчизняних дослідників, таких як Ф. Барт [2], П. Бурдьє [7], К. Гуржи [8], Л. Іонін [10], М. Смагіна [16] та ін. Також використані роботи зарубіжних та вітчизняних дослідників в яких досліджуються появи політкоректності, таких, як Е. Галас [21], В. Реймонд [24], Г. Лурі [23], В. Базылев [1], Р. Белл [3], А. Беляков [4], О. Завадська [9], О. Нехаєнко [14], А. Остроух [15], С. Тер-Минасова [17] та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – розглянути поняття політичної коректності, як соціального конструкту повсякденних комунікаційних процесів у сучасному мовному просторі публічного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «політкоректність» (від англ. *political correctness*) з'явився в США наприкінці 70-х – початку 80-х рр., як «система поглядів, що забороняють

расову та статеву дискримінацію меншин» [4, с.242]. Він достатньо швидко набув поширення в публіцистичному дискурсі та в університетському середовищі США, отримав своє сучасне значення, що можна також визначити за допомогою поняття *neutral language* [15].

Саме в США політкоректність, була визнана, як сукупність конкретних дій, що спрямовані на ліквідацію наслідків і запобігання дискримінації за расовою, етнічною чи статевою ознакою. Виходячи з цього, сьогодні під політкоректністю розуміється:

– гасло, що демонструє ліберальну спрямованість сучасної американської політики і більше стосується не змісту, а символічного образу, до якого прив'язується поняття [13, с. 3].

– суспільно-політичний, «ідеологічно-політичний рух 1980-х - 1990 рр. що сформувався і був поширений ліберальними групами у США, які виступали за дотримання норм нейтральної мови щодо статі, віку та ін.» (В. Реймонт) [24, с.286];

– «угода щодо обмеження суспільної думки, що діє у певних колах» (Г. Лоурі), тобто необхідність керування думкою з метою виявлення інакодумців, і тих хто з якихось причин відмовляється від загальноприйнятих норм [23, р. 32];

– певні норми поведінки, яким «індивід має більшою чи меншою мірою слідувати, причому ці норми є нормами мовної поведінки, «ñ – кодами» відповідної мови» (Р. Белл) [3, с. 137].

– норми соціокультурної та мовної поведінки, ідеологія сучасної західної демократії, що «ґрунтується на концептах справедливості, рівноправ'я, дотримання прав людини» (О. Завадська) [9, с. 350];

– відображена в мовленнєвій поведінці сучасна ідеологія західної демократії, що ґрунтується на концепції «справедливості» (В. Базилев) [1, с. 8];

– «лінгвістичний і соціокультурний феномен, що передбачає осмислений намір членів суспільства уникнути соціальної дискримінації щодо різних представників [20, с. 94] в процесі публічного управління.

Дослідниця С. Тер-Минасова переконана, що «підходи до вивчення політкоректності є різновекторними, розглядаючи цей фено-

мен як особливу ідеологічну реальність, як мовну зміну, як культурно-лінгвістичну тенденцію, як мовну толерантність тощо» [17, с. 245].

Можна погодитись з дослідниками, що політкоректність виникла, як «культурно-поведінкова і мовна тенденція, націлена на заміну сталих термінів, здатних зачепити почуття і гідність тієї або іншої особи, емоційно нейтральними і позитивними евфемізмами» [4].

На нашу думку, мовна природа коректності полягає в тому, щоб у повсякденній діяльності в процесі комунікації уникати всього того, що могло б бути образливим для тих чи інших категорій осіб за ознакою раси, статі, віросповідання, сексуальної орієнтації, віку. Підкреслимо, що в публічному управлінні в умовах комунікації дотримання політкоректності сприяє дружнім стосункам, миру та злагоді. Вона спрямована на те, щоб знайти нові способи мовного вираження замість тих, які торкаються почуттів та гідності окремої людини, для якої є звичною мовна безтактність чи прямолінійність стосовно раси, статі, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду та ін.

Погоджуємось з О. Нехаєнко, що «політкоректність здатна змінювати соціальну реальність через вплив на мову. Нині потенціал політичної коректності в конструюванні соціальної реальності та свідомості є невивченим» [14. с.96].

Політкоректність, як нормований мовний спосіб поведінки, притаманний будь-якому суспільству, зокрема українському, тому що пов'язаний з моделями політкоректної мовної поведінки членів суспільства виконуючих державно-управлінські функції, а з точки зору теорії соціального конструктивізму має певний потенціал конструювання уявлень про реальність життя населення.

В зв'язку з тим, політкоректність є засобом запровадження конкретних мовних паттернів, закріплення та встановлення меж на культурному та ціннісному рівнях, за які не може виходити комунікація. Все – це дозволяє зауважити, що політкоректність має певний потенціал щодо соціального конструювання реальності, та здатна її змінювати впливаючи на суспільну думку конкретного суспільства, тому що є процесом, що постійно твориться «за допомо-

гою системи знань» та є соціально визнаним у якості реальності [5, с. 112].

Саме тому розглянемо концептуальні засади «теорії соціального конструювання» Пітера Бергера і Томаса Лукмана, що викладені у праці «Соціальне конструювання реальності. Трактат з соціології знання» [5]. Головна думка вчених полягає в тому, що конструктивізм є ключовим для створення соціальної реальності, яка є результатом повсякденних комунікаційних процесів, безперервного конструювання значень і символів, що лежать в основі людської діяльності. Крім того, як наголошує М. Смагіна, способи аналізу «соціального конструктивізму, дозволяють розширити традиційну сферу соціальних позицій шляхом включення до неї нових, які конструюються насамперед у процесі соціальних взаємодій» [16, с. 75].

Таким чином, соціальна реальність повсякденного життя сприймається як визначальна соціальна практика, тобто має очевидний та зрозумілий характер та «не потребує жодної додаткової перевірки понад того факту, що вона вже просто існує». Дослідники П. Бергер та Т. Лукман відмічають, що у когось і «можуть виникнути сумніви в її реальності, та я повинен утримуватися від них, оскільки живу повсякденним життям згідно до заведеного порядку» [5, с. 44]. Маємо підкреслити, що повсякденність, як наголошує Ф. Тенбрук, представлена «репрезентативною культурою» [25, s. 29].

Простір повсякденного життя – це місце, територія де протікає життя, де відбуваються різні події та взаємодії, а тому сприймається людиною як те, що існує об'єктивно. Однак повсякденність є процесом, тому що постійно «за допомогою знань» стає «соціально визнаною у якості реальності» [5, с. 112].

На думку А. Хеллера, «повсякденне життя – це сукупність діяльності індивідуумів по його відтворенню», а також створення ними «умов для суспільного відтворення» [22, 250].

Як відомо, Ю. Габермас теоретик концепції «комунікативної дії», підкреслює важливу роль сучасного стану повсякденного життя, яке є універсальним смисловим горизонтом, контекстом, який не проговорюється [18, с. 202].

П. Бергер і Т. Лукман зазначають, що соціально конструйована реальність – це динамічний процес, що знаходиться у постійному розвитку, тому що відтворюється людьми через мову. Реальність повсякденного життя – це найвища реальність, вона є впорядкованою та об'єктивованою, тобто конституюваною завдяки певним об'єктам за допомогою мови [5].

Отже, на наш погляд, політкоректність, накладає свій відбиток на лексику, на синтаксис, морфологію і словотвори, призводить до зміни у культурній сфері, а соціальна реальність відтворюється людьми під впливом її інтерпретації і знань про неї за допомогою мови, яка має центральне значення для конструювання соціальної реальності, яка втілюється в соціально організованих актах інтерпретації.

Ще Р. Барт у 90-і роки ХХ ст., звернув увагу на роль мовлення, мови, творів мистецтва та літератури в постійній боротьбі людей за владу та вплив, у тій боротьбі, до якої залучені від народження до смерті і окремі індивіди як особистості, і цілі суспільства [2]).

Отже, «мова є не тільки інструментом спілкування і обміну інформацією, але й відіграє центральну роль у формуванні ментальних структур мовця» [11, с. 16]. Саме через втілення соціальної реальності в мовні конструкти, вона сприймається нами, як об'єктивна даність. Тому на думку К. Гуржи, «участь мови як посередника не враховується, а тому відбувається її гіпостазування повсякденним мисленням» [8, с.73].

Соціальна реальність створюється в процесі взаємодії людей в певних соціальних групах, що ґрунтуються на визначених схемах правил і цінностях спільних для представників цих груп [21, р. 57], а також в процесі публічного управління представників влади і громадськості.

Згідно теорії «соціального конструювання реальності» політкоректність в соціальній реальності конструюється у процесі взаємодії через систему колективних уявлень, зокрема про прояви дискримінації людей за будь-якою ознакою. Політкоректність – це і надана нам реальність («об'єктивна реальність»), як така, що існує об'єктивно, і водночас конструкт (значення, символи, цінності),

що створюються й відтворюються, тобто конструюються акторами, суб'єктами в процесі безперервних повсякденних комунікацій. Під суб'єктами, ми розуміємо за висловлюванням П. Бурдьє, того, «хто реалізує свідому цілеспрямовану практику, підкоряючись певному правилу» [7, с.11-12], саме тому такі правила повинні стосуватися представників влади в процесі публічного управління та адміністрування.

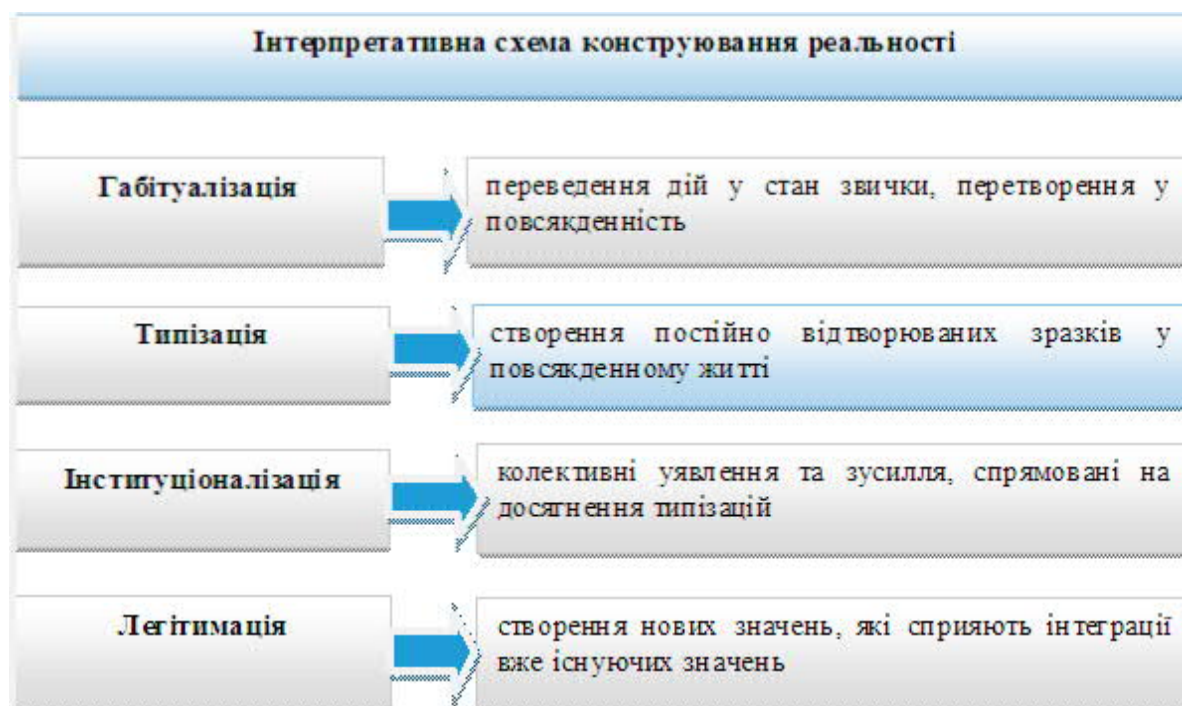
На думку прихильників конструктивізму, будь-які соціальні фактори такі як гендер, раса, клас, культура, економіка є і лінзами через які ми бачимо реальність і водночас агентами, які формують бачення того, що складає наші індивідуальні реальності [19, с.106].

Суб'єктивний сенс політкоректної соціальної реальності – це культурний продукт людської діяльності, що й створює цю реальність. На думку Л. Іоніна, пояснити соціальну реальність навколо, дослідник зможе лише зрозумівши, які значення актори вкладають у свої дії, якими цінностями, ідеями та мотивами керуються в соціальних взаємодіях [10, с. 72-73]. За П. Бергером і Т. Лукманом, механізм соціального конструювання реальності, передбачає чотири процедури: габітуалізації («доведення до звички» або перетворення на повсякденність), типізації, інституціоналізації та легітимації [5, с. 34]. Отже, соціальне конструювання реальності політкоректного ставлення до певних груп людей, що потрапляють дискримінації представляє собою інтерпретативну схему конструювання реальності (Рис. 1), що дозволяє формувати відповідні думки людей і спрямовувати їх дії.

Зазначимо, що такі інтерпретаційні схеми дозволяють владним суб'єктам побудувати політкоректні зразки, що включені громадянами до їх смислової сфери, поряд зі знаннями, досвідом взаємовідносин влади з громадянами.

Перший рівень – габітуалізація (від англ. habitual – звичний). Габітуалізація – це звичка, точніше переведення дій у стан звички – безпосередньо перетворення політкоректної мовної поведінки у повсякденність. Політкоректність завжди спрямована на пом'якшення політично болючих питань, а саме – різних проявів дискримінації. Для цього використання в промовах політичних, державних діячів,

текстах ЗМІ евфемізмів, тобто заміну непристойних, недоречних слів і виразів, що стосуються віку, зовнішності, фізичних і розумових недоліків, фізіології, вчинків, жестів, професій людей тощо. Конструювання політкоректної реальності відбувається переважно через відтворення в повсякденному житті політкоректної мовної лексики, через формування традицій, цінностей тактовності, ввічливості, толерантності, що поступово стають надбанням декількох поколінь. Таким чином, значення габітуалізації – це підтримка стабільності соціальної реальності, формуючи зразки політкоректної мовної поведінки щоб полегшити існування індивіда в процесі соціальної взаємодії.

Рис. 1. Інтерпретативна схема конструювання реальності
Джерело: складено автором на основі [5]

Другий рівень – типізація. За її допомогою створюються постійно відтворювані зразки політкоректної мовної поведінки, які втілюються у соціальній реальності і стають мовною, етично-правовою реальністю повсякденного життя. Тобто утворюються колективні уявлення, формується певна система цінностей, яка стає регу-

лятором політкоректної мовної поведінки, що сприяє запобіганню дискримінації за расовою, етнічною, професійною, статевою, тобто будь-якою ознакою і продукується мас-медіа, представниками владної і інтелектуальної еліти, науковцями, представниками освіти, культури, та мистецтва.

Типізація, як один з механізмів конструювання соціальної реальності дає можливість краще пізнати соціальну реальність, в якій політкоректні терміни стають невіддільною частиною публічного, медійного дискурсу, оскільки завдяки масовим комунікаціям існує потреба у заміні принизливих лексем, що обмежують права певної частини суспільства. Тобто політкоректність стає засобом мовного вираження.

В сучасних умовах демократизації, політкоректність в Україні як соціальна реальність, що будується в результаті повсякденного процесу взаємодії представників влади та населення, повинна стати напрямком державної політики, як регулятор коректної політичної взаємодії учасників масових комунікацій, але в комплексі з іншими процедурами конструювання соціальної реальності..

Третій рівень - інституціоналізації є досить складним і тривалим процес перетворення, формалізації, упорядкування політкоректної соціальної практики в організовану систему, що має певну структуру взаємовідносин, правила, норми, зразки мовної поведінки. Соціальне конструювання реальності забезпечується завдяки колективним уявленням та зусиллям, спрямованих на досягнення типізацій [5, с. 92], конструювання норм суспільної політкоректної мовної поведінки, зокрема суспільством засуджуються не тільки образливі вчинки, а й усе що потенційно може бути образливим.

Передумовами процесу інституціоналізації є виникнення суспільних потреб у політкоректної соціальної діяльності, розвиток відповідних соціальних норм, правил, санкцій, що регулюють політкоректну мовну поведінку людей, а також інтерналізація (від лат. *interims* – внутрішній) – процес освоєння індивідами нових політкоректних мовних соціальних норм та цінностей, в результаті якого вони стають внутрішніми регуляторами, виступає підґрунтям формування системи потреб, ціннісних орієнтацій та очікувань індивіда.

Як слушно зауважує Л. Логінова інституціоналізація передбачає багатоманіття соціальних процесів, які формують організацію суб'єктів, перетворюючи їх взаємодії на інституційну систему, елементи якої стають загальноприйнятою практикою, що відтворюється в реальній поведінці наступних поколінь протягом тривалого часу [12, с.148-150].

Політкоректні колективні уявлення зрештою являють собою сталу структуру, створені завдяки соціальним комунікаціям загальні уявлення щодо політкоректних висловлювань закріплюється в повсякденності, що, в свою чергу, сприяє сталості сконструйованого і проявляється в специфіці їх споживання.

Важливим для розуміння інституціоналізації є сигніфікація (від латів. *signum* – знак та *facio* – роблю) комунікації між членами групи за допомогою спеціальних знакових систем, що створюються та вживаються людьми і впливають на чужу та власну поведінку [5, с. 101]. Необхідно відмітити, що сигніфікація характеризується своїм явним тяжінням бути показником суб'єктивних оцінок. Тобто завдяки процесам сигніфікації з розрізнених поодиноких уявлень щодо політкоректної мови, що включає расову, національну, гендерну та соціальну політкоректність, а також політкоректні слова, пов'язані з недоліками зовнішності, здоров'я та інтелекту тощо, формується структура політкоректних комунікацій.

Отже, інституціоналізація дає змогу закріпити існуючі норми, цінності, правила та закони, а також впорядкувати та впровадити нові інститути політкоректної соціальної практики в організовану систему публічного управління.

Четвертий – легітимація, важливий засіб та механізм конструювання соціальної реальності. Легітимація («сміслова об'єктивація другого порядку») по суті є способами пояснення та виправдання соціальної реальності, тобто встановленого порядку в очах більшої частини населення. Як зазначають П. Бергер та Т. Лукман, «легітимація вказує індивіду не тільки, чому він повинен здійснювати ту чи іншу дію, але й те, чому речі є такими, якими вони є» [5, с. 153]. Завдяки легітимації стають об'єктивно доступними і суб'єктивно вірогідними інституціолізовані об'єктивації «першого порядку», «створюються

нові значення, які сприяють інтеграції вже існуючих значень, які вже притаманні різним інституційним процесам» [5, с. 153].

Отже, легітимація має чотири рівні: дотеоретичний (самоочевидне знання), теоретичний, системний, рівень «символічного універсуму». Тобто в процесі легітимації інституційний порядок набуває обов'язкового, імперативного, характеру.

У легітимації політкоректності велику роль відіграє саме мова, адже завдяки їй створюються не лише абстрактні, абстраговані від реального життя уявлення щодо політкоректності, але й конструюються об'єктивні реальні ідеї та думки, що і втілюються у повсякденному житті населення [6, с. 83].

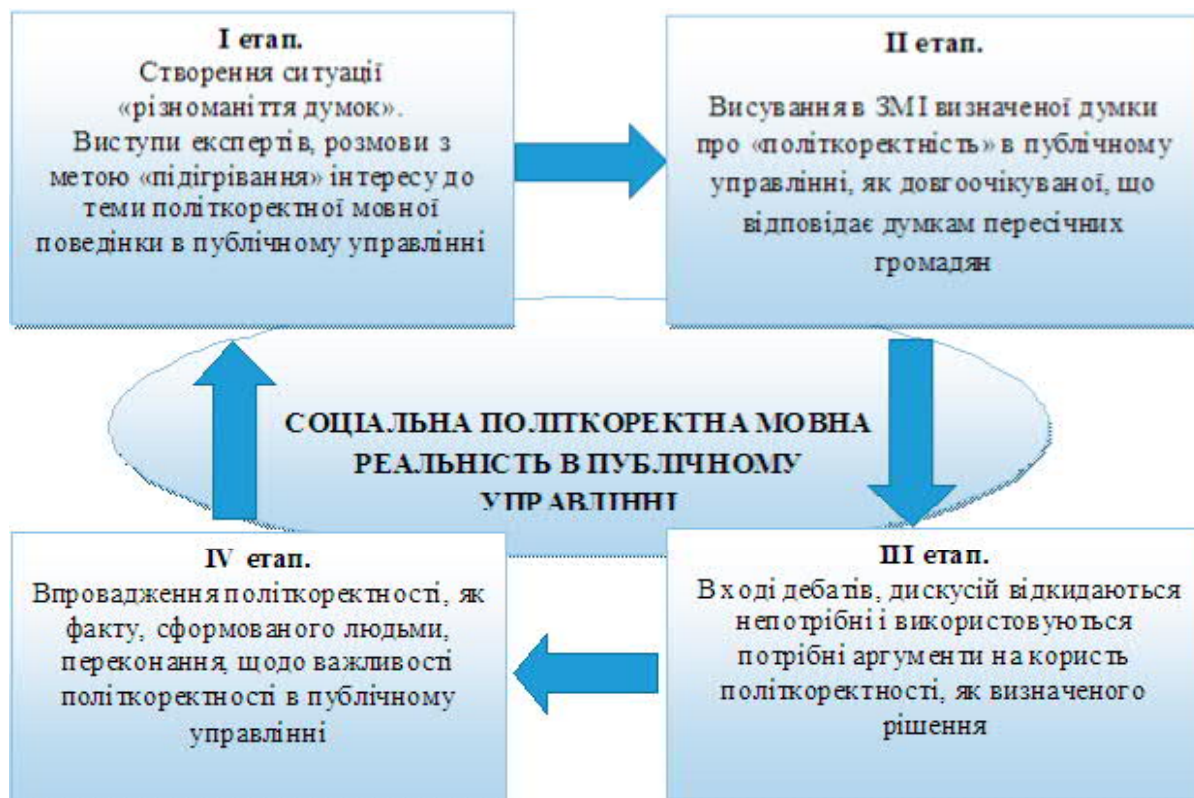
Втім традиційні види політкоректності, зокрема расова, гендерна, соціальна, професійна, комерційна тощо, продовжують активно розвиватися і поповнюються новими лексемами. Насамперед, цьому сприяє евфемістична природа політкоректних термінів, що вирізняються винятковою ввічливістю та універсальним характером. Політкоректність і соціальна реальність – це по суті соціальні конструкти, які «формуються соціальними процесами», видозмінюються, або навіть переформатовуються соціальними відносинами» і розглядаються через спосіб розуміння людьми соціальних фактів, процесів, відносин. У відповідності до цього політкоректна соціальна поведінка людини будується з точки зору розуміння політкоректності в практиці соціального конструювання реальності.

На практиці соціальне конструювання політкоректної реальності може бути представлена, як механізм впливу на суспільну думку (Рис. 2).

Перший етап – створення ситуації «різноманіття думок» за допомогою виступів експертів або розмов на рівні окремих людей з метою «підігрівання» інтересу до теми політкоректності в публічному управлінні.

Другий етап – просування в медіапросторі (мас-медіа, ЗМІ, телебаченні і т.д.) вже визначеної думки про політкоректність в публічному управлінні, постачаючи її, як довгоочікуваний результат і, тим самим, думки пересічних громадян все більші схиляються до важливості впровадження політкоректності.

Третій етап – дебати (публічний обмін думками), дискусії (зіткнення думок або позицій) стосовно політкоректності в публічному управлінні в ході яких використовуються потрібні аргументи й відкидаються непотрібні на користь загальнонародної думки, щодо політкоректності в публічному управлінні, яке вже визначено і яке повинне бути прийнято аудиторією.

Рис. 2. Формування соціальної політкоректної мовної реальності в публічному управлінні

Джерело: розроблено автором

Четвертий етап – впровадження оцінки політкоректності, її використання в публічному управлінні, яка видається за сформовані переконання людей й використовується у вигляді схем, правил в процесі взаємодії людей в певних соціальних групах у відносинах громадян з представниками влади.

Як бачимо, схема формування соціальної політкоректної мовної реальності показує, що вона створюється в процесі взаємодії людей,

представників влади та громадськості та усвідомлюється ними, тобто є продуктом їх колективних уявлень. Провідну роль в цьому процесі грає мова: знаки, знакові системи з властивими їм значеннями.

Отже, політкоректність в публічному управлінні, як соціальний конструкт виникла, як прагнення людей позбавитись пригноблення та дискримінації представників різних меншин за різними ознаками на всіх соціальних рівнях.

Висновки. Таким чином, політкоректність, як соціальний конструкт публічного управління дозволяє зробити наступні висновки:

– по-перше, уявлення про політкоректність в публічному управлінні, засновано на тому, що люди в суспільстві засвоюють загальну точку зору щодо більшості речей, що існують в суспільній свідомості, як частина наданої нам соціальної реальності, що існує об'єктивно (об'єктивна реальність);

– по-друге, політкоректність в публічному управлінні, завжди є суб'єктивною реальністю тому що формується, інтерпретується, конструюються акторами представниками органів публічної влади в процесі комунікації.

Зазначимо, що політкоректність в публічному управлінні, як надана нам реальність і водночас конструкт соціальної реальності, створюється, конструюється та засвоюється людьми у вигляді політкоректних цінностей і норм, для того щоб в процесі комунікації, утримуватися від висловів, поглядів і дій, які можуть бути образливими для інших членів суспільства. Отже, політкоректність є формою соціальної організації, що конструюється на суб'єктивних знаннях людей в процесі їх діяльності, та є символічною структурою, що інтегрована в модель політкоректної мовної поведінки в публічному управлінні.

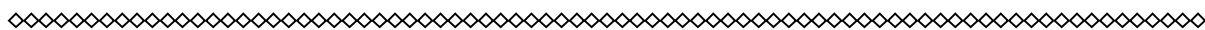
Подальшого вивчення в сучасних умовах потребує вивчення політкоректності через механізми активнішого залучення громадськості до процесів публічного управління, зокрема об'єднаних територіальних громад.

Стаття надійшла до редакції: 22.06.22

POLITICAL CORRECTNESS AS A SOCIAL CONSTRUCT OF THE MODERN LANGUAGE SPACE IN PUBLIC DISCOURSE

Volodymyr Yemelyanov, Doctor of Sciences in Public Administration Institute of Public Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine.

Natalia Yevtushenko, Graduate student Institute of Public Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine.

The article examines political correctness as a social construct of the modern language space in public discourse which was proposed and developed in the 60s by Peter Berger and Thomas Lukman.

It is proven that in public discourse in the conditions of communication, the observance of political correctness is aimed at finding new ways of linguistic expressions instead of those that touch the feelings and dignity of an individual, in relation to race, sex, age, health, social status, appearance etc.

It is noted that political correctness, as a normalized language behavior, is inherent in any society, in particular Ukrainian, because it is related to the models of political behavior among members of society, and according to the theory of social constructivism, it has a certain potential for constructing ideas about the life of the population.

It is emphasized that the idea of political correctness as a social construct of public discourse is based on the fact that people in society learn a general point of view about most things that exist in the public consciousness, as part of a given social reality that exists objectively, but is always subjective because it is formed, interpreted and constructed by actors in the process of communication.

It was determined that political correctness, as a reality given to us and at the same time a construct of social reality, is created, constructed and assimilated by people in the form of politically correct values and norms, in order to refrain from expressions, views and actions that may

be offensive to other members in the process of communication. Political correctness is a form of social organization that is constructed on the subjective knowledge of people in the process of their activities, and is a symbolic structure integrated into the model of politically correct language behavior.

In further research, it is proposed to study political correctness through the mechanisms of more active involvement of the public in the process of public administration, in particular, united territorial communities.

Key words: *political correctness, constructivism, social construct, social construction, social reality, public discourse.*

Received: 22.06.22

References

1. Bazylev, V. N. (2007) Yazykovye imperativy politicheskoy korrektnosti [Linguistic imperatives of political correctness] *Politicheskaya lingvistika*. 2007. P.8-10 [in Russian].
2. Bart, R. (1994) Yzbrannyye raboty. Semyotyka. Poэtyka [Selected works. Semiotics. Poetics]. – Moscow: Publishing group “Progress”, “Univers”. 615 s. [in Russian].
3. Bell, R.T. (1980) Socitynghvystyka. [Sociolinguistics]. Moscow: *Mezhdunarodnyye otnosheniya*. 318 s. [in Russian].
4. Belyakov A. & Matveychev O. (2009) Boljshaja aktualnaja polytycheskaja эncyklopedyja [*Great current political encyclopedia*]. ed. Ed. A. Belyakova and O. Matveychev. – Moscow: *Eksmo* 412 s. [in Russian].
5. Berher P., & Lukman T. (1995) Socityjnoe konstruyrovanye realnosti. Traktat po socitylohyy znanyja [Sotsyalnoe konstruyrovanye realnosti. Traktat po socitylohyy znanyia] M.: *Medyum*. – 323 s. [in Russian].
6. Borodina, D.L. (2014) Koncepcija socialjnogho konstruyvannja realnosti P. Berghera i T. Lukmana jak interpretacijna skhema doslidzhennja imidzhu mista. [The concept of social construction of reality by P. Berger and T. Lukman as an interpretative scheme for achieving the image of the place] *Ghrani*. 2014. 10. (114) S. 80-84. [in Ukrainian].

7. Burde, P. (1993) *Socjologija polityky* [Sociology of politics]. M.: Socio-Logos. 336 s. [in Russian].
8. Gurzhi, K.L. (2014) *Socialjna realnistj: misjkyj prostir mifologichnogho*. [Social reality: the mystical expanse of the mythological]. «*Nauka. Religija. Suspiljstvo*» 2014. 2. S. 72-78. [in Ukrainian].
9. Zavadzka, O. V. (2011) *Peioratyvnyi aspekt politkorektnosti*. [Pejorative aspect of political correctness] *Studia Linguistic*. Kyiv. 2011. 5. S. 350-356. [in Ukrainian].
10. Ionin, L. G. (2004) *Socjologija kuljtuury* (4-e yzd) [Sociology of Culture (4th ed.)]. Moscow: HSE Publishing House. 226 s. [in Russian].
11. Serio, P. (199) *Kvadratura smysla: Francuzskaja shkola analiza* [Quadrature of Meaning: French School of Discourse Analysis]. M.: Progress. 416 s. [in Russian].
12. Loginova, L. V. (2008) *Mekhanyzm ynstytucyonalizacyy ynteresov: sushhnostj y rolj v modernyzacyy obshhestva*. [Loginova L. V. The mechanism of institutionalization of interests: the essence and role in the modernization of society]. *Fylosofija y obshhestvo*. – 2008. 4 (52). S.146-157. [in Russian].
13. Loshchenova, I. F. Nikishina V. V. (2014) *Perekladacjki transformaciji jak efektyvnyj zasib dosjaghnennja adekvatnosti perekladu*. [Loshchenova I.F. Translation transformations as an effective means of achieving translation adequacy]. *Filologichni nauky*. 2014. 3. S. 102–105. [in Ukrainian].
14. Nekhaenko, O. (2018) *Politychna korektnistj jak suspilnyj fenomen: Geneza ta sociologichna konceptualizacija*. *Ukrajinsjkyj sociologichnyj zhurnal*. [Political Correctness as a Sustained Phenomenon: Genesis and Sociological Conceptualization]. *Ukrajinsjkyj sociologichnyj zhurnal*. 2018. 1–2. S. 94-99. [in Ukrainian].
15. Ostroukh, A. V. (1998) *Polytycheskaja korektnostj v SShA: kuljturologicheskyj aspekt problemy* [Politicheskaya korektnost v USA: kulturologicheskiy aspekt problemy]: dysser. kand. fylolog. nauk. Moscow, 1998. 179 s. URL: <http://www.dissercat.com/content/politicheskaya-korektnost-v-ssha-kulturol-aspekt-problemy> . [in Russian].
16. Smagina, M.V. (2007) *Socjaljno-konstruktyvystskaja paradyghma v socjalnom znanyy kak aljternatyva tradycyonnoj metodologhyy* [Sotsialno-konstruktivistskaya paradigma v sotsialnom znanii kak alternativa traditsionnoj metodologii] *Zhurnal socjologhyy y socjalnoj antropologhyy*. 2007. T. X. 2. S. C.73-84. [in Russian].
17. Ter-Minasova, S. (2000) *Jazyk y mezhkuljturnaja kommunykacyja* [Yazyk i mezhkulturnaya kommunikatsiya] – Moscow: Слово. 624 s. [in Russian].

18. Khabermas, Yu. (2001) *Moraljnoe soznanye y kommunykativnoe dejstvye*. [Moralnoe soznanie i kommunikativnoe deystvie – Sankt-Peterburgh: Nauka. 384 s. [in Russian].

19. Kharchenko, O.I. (2011) Porivnjajlna kharakterystyka metodologichnykh pidkhodiv u sociologichnykh doslidzhennjakh. [Comparative characteristics of methodological approaches in sociological research] *Aktualjni problemy sociologhiji, psykhologhiji, pedaghoghiky*: zb. nauk. pr. – Kyiv: Loghos. 13. S. 103-110 <https://core.ac.uk/download/pdf/229855869.pdf> [in Ukrainian].

20. Tsurikova, L.V. (2001) Polytycheskaja korrektnostj kak socyokuljturnyj y praghmalynghvystycheskyj fenomen. [Political correctness as a sociocultural and pragmlinguistic phenomenon] *Эссе о социальной власти языка* – Voronezh, S. 94–102. [in Russian].

21. Halas, E. (2010) *Towards the World Culture Society: Florian Znaniecki's Culturalism*. Frankfurt am Main: Peter Lang International er Verlagder Wissenschaften. 258 p. [in English].

22. Heller, A. (1998) *Das Alltagsleben. Materialien zur Soziologie des Alltags*. Kuhn, 250 s. [in Germany]

23. Loury, G.C. (1994) *Self-censorship. Our Country, Our Culture: The Politics of Political Correctness*. A *Partisan Review Press*, NY. pp. 133 – 142. [in English].

24. Raymond, W. (1995) *Dictionary of Politics*. Brunswick Publishing Co., Lawrenceville, Virginia. 730 p. [in English].

25. Tenbruck, F.H. (1990) *Repräsentative Kultur. Sozialstruktur und Kultur* ? Hrsg. Von H. Haferkamp. – Frankfurt am Main, 179 s. [in Germany].

Відомості про авторів / Information about the Authors:

Ємельянов Володимир Михайлович: Чорноморський національний університет імені Петра Могили: вул. 68 Десантників 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Volodymyr Yemelyanov: Petro Mohyla Black Sea National University: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID.ORG./ 0000-0002-2995-8445

E-mail: d_idu@ukr.net

Євтушенко Наталія Олександрівна: Чорноморський національний університет імені Петра Могили: вул. 68 десантників 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Natalia Yevtushenko: Petro Mohyla Black Sea National University: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID.ORG./ 0000-0002-0958-3420

E-mail: nataliiaevt93@gmail.com